

การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2550
An Evaluation of Bachelor of Arts Programmer in Social Studies at
Mahachulalongkornrajavidyalaya University in 2007

สุพรด บุญอ่อน¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2550 การประเมินใช้รูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) โดยประเมินทั้งระบบของหลักสูตร 4 ด้าน ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ของหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ตามทัศนะของผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็น แบบประเมินด้านต่าง ๆ แล้วให้กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ จำนวน 30 รูป/คน นิสิตชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 176 รูป นิสิตชั้นปีที่ 5 จำนวน 35 รูป ผู้ใช้นิสิตชั้นปีที่ 5 จำนวน 15 รูป/คน เป็นผู้ตอบแบบประเมินในด้านที่เกี่ยวข้อง กับกลุ่มตัวอย่างสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย พบว่า ด้านบริบท หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2550 ในบริบทด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมิน ที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง บริบทด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมิน ที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง บริบทด้านเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมิน ที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ปัจจัยเบื้องต้นด้านผู้สอน ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และ นิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยเบื้องต้นด้านผู้เรียน พบว่า ผู้ประเมิน ที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมินที่เป็นนิสิต ชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยเบื้องต้นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนน ประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านกระบวนการ พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตร ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และ นิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลการเรียน พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมินที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านผลผลิต พบว่า ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 5 และผู้ใช้นิ สิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร, สาขาวิชาสังคมศึกษา

¹ หลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

The objective of this research was to evaluate the Bachelor of Arts Programme in Social Studies at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in 2007 by the Stufflebeam's model. The evaluation of curriculum system consisted of 4 aspects: context, input, process, and output of Bachelor of Arts Programme in Social Studies according to the views of the related people. The tool of the research was the evaluation form. The samples had 4 groups: 30 instructors, 176 second-forth year students, 35 fifth year students, and 15 trainers of the fifth year students. The statistics for data analysis used Percentage, Mean, Standard Deviation.

The results of the research found that for the context, the Bachelor of Arts Programme in Social Studies at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in 2007 for the context on philosophy and objectives of the curriculum found that the evaluators who were the instructors and the fifth year students evaluated the curriculum at the high level. The second-forth year students evaluated the curriculum at the middle level. The context on the structure of the curriculum found that the evaluators who were the instructors and the fifth year students evaluated the curriculum at the high level. The second-forth year students evaluated the curriculum at the middle level. Moreover, the context on the content of the curriculum found that the evaluators who were the instructors and the fifth year students evaluated the curriculum at the high level. The second-forth year students evaluated the curriculum at the middle level.

For the input, the input on the instructors found that the evaluators who were the instructors, the second-forth year students and the fifth year students evaluated the curriculum at the high level. The input on the students found that the evaluators who were the instructors and the fifth year students evaluated the curriculum at the high level. The evaluators who were the second- forth year students evaluated the curriculum at the middle level. The input on the facilities for the learning and teaching management found that the evaluators who were the instructors, the second-forth year students and the fifth year students evaluated the curriculum at the high level.

For the process, the curriculum management found that the evaluators who were the instructors, the second-forth year students and the fifth year students evaluated the curriculum at the high level. The process on the learning and teaching management found that that the evaluators who were the instructors, the second-forth year students and the fifth year students evaluated the curriculum at the high level. The process on the learning evaluation found that the evaluators who were the instructors and the fifth year students evaluated the curriculum at the high level. The second-forth year students evaluated the curriculum at the middle level.

For the output, the desired characteristics found that the evaluators who were the instructors, the fifth year students and the trainers of the fifth year students evaluated the curriculum at the high level.

Keywords : Evaluation of Programmer, Social Studies

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจของทุกประเทศทั่วทั้งโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตร การศึกษาของชาติอันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก อนึ่งในการพัฒนาหลักสูตร หรือปรับปรุงหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรใดก็ตาม กระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่งก็คือการประเมิน หลักสูตร เพราะการประเมินหลักสูตรจะทำให้รู้คุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร สามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่า อย่างยิ่งในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร อันจะเป็นประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จ ที่วางไว้ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 1)

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2550 เปิดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหลายส่วนงาน ทั้งในส่วนกลาง วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ และห้องเรียน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2552 : 1) แต่ปรากฏว่ายังมิได้ ทำการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบว่าบัณฑิตที่จบการศึกษาในหลักสูตร มีคุณลักษณะและความสามารถ ทางวิชาชีพตรงตามปรัชญาของหลักสูตรที่ตั้งไว้หรือไม่ หลักสูตรมีจุดแข็งและจุดอ่อนในเรื่องใดบ้าง ประกอบกับ ในภาวการณ์ปัจจุบัน สถาบันการศึกษาได้มีนโยบายการนำระบบตรวจสอบคุณภาพและระบบการประกันคุณภาพ ทางการศึกษาเข้ามาใช้ จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการประเมินหลักสูตรดังกล่าว เพื่อที่จะได้ข้อมูลให้ ผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนภายในหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช 2550 ให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ

1. ด้านบริบท (Context)
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)
3. ด้านกระบวนการ (Process)
4. ด้านผลผลิต (Product)

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้มีขอบเขตในการประเมิน คือ 1) ด้านบริบท ได้แก่ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาสาระวิชาของหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน และสิ่ง อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียน 4) ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP (CIPP Model) เป็นกรอบในการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิตกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย อาจารย์จำนวน 30 รูป/คน นิสิต ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 176 รูป/คน นิสิตชั้นปีที่ 5 จำนวน 35 รูป ผู้ใช้นิสิตชั้นปีที่ 5 จำนวน 15 รูป/คน เครื่องมือ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ โดยมี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย คือขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือของการประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2550 ขั้นตอนที่ 2 กำหนดรูปแบบของคำถาม ทำการศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากตำรา ศึกษาแบบสอบถามของคนอื่น ๆ ที่วิจัยในเรื่องคล้ายกันแล้วกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามเป็นของตนเอง ขั้นตอนที่ 3 ปรับปรุงแบบสอบถาม เพื่อให้เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด ขั้นตอนที่ 4 เขียนแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบร่าง ตามโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม และตามหลักในการสร้างและรูปแบบที่กำหนดไว้ ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้ทำจากการปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมและแนวทางในการแก้ไขขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่จะศึกษาและด้านประเมินหลักสูตร จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของข้อคำถามแต่ละข้อ นำเอาข้อวิจารณ์เหล่านั้นมาพิจารณาแก้ไขให้เหมาะสม และขั้นตอนที่ 7 นำเครื่องมือที่ผ่านการแก้ไขแล้วไปตรวจสอบคุณภาพโดยหาความเชื่อมั่น (Reliability) จากนั้นนำมาทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค จากโปรแกรมสำเร็จรูปแล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเข้าสู่การวิจัยต่อไปและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินด้านบริบท

บริบทด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมินที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง บริบทด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมินที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง บริบทด้านเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมินที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น

ปัจจัยเบื้องต้นด้านผู้สอน พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยเบื้องต้นด้านผู้เรียน พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมินที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยเบื้องต้นด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ

กระบวนการด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลการเรียน พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ และนิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ประเมินที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต

ผลผลิต ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า ผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 5 และผู้ใช้ นิสิตชั้นปีที่ 5 ให้คะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านบริบท

1.1 ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

อาจารย์และนิสิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประยุกต์หลักพุทธธรรม ในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสนองต่อการส่งเสริมการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาวัตถุประสงค์สอดคล้องกับหลักการและปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์เหมาะสมกับสภาพสังคม ปัจจุบันและอนาคตทั้งที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2530 : 43) กล่าวไว้ว่า ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจะต้องสอดคล้องกับ สภาพความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมประชากร ตลอดจนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และพิสนุ พงศรี (2549 : 135) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียนของสังคม มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มาจากข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องครอบคลุมและต้องพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อย่างสมดุลกัน

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางโดยนิสิตบางส่วนยังเห็นว่า ปรัชญาของหลักสูตรใช้ภาษาไม่ชัดเจนเข้าใจยากและกำหนด วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน

1.2 โครงสร้างของหลักสูตร

อาจารย์และนิสิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โครงสร้างของหลักสูตรในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่า จำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาชีพร่วมมีความเหมาะสม โครงสร้าง ของหลักสูตรสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และความเหมาะสมของจำนวน หน่วยกิตในหมวดวิชาชีพร่วม น่าจะเป็นผลจากการที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้มีการปรับปรุง หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช 2538 มีโครงสร้าง ตลอดหลักสูตรจำนวน 162 หน่วยกิต (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2545 : 127) ต่อมาถึงหลักสูตร พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช 2542 ได้ปรับโครงสร้างตลอดหลักสูตรจำนวน 150 หน่วยกิต (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2548 : 175) และในหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช 2550 ได้ปรับปรุงโครงสร้างจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 177 หน่วยกิต (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย 2552 : 165) เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ทำการประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2538 แล้วพบว่า หลักสูตรมีโครงสร้าง ของจำนวนหน่วยกิตที่พอดีและเหมาะสม

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของโครงสร้างของหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยเห็นว่า จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร (177 หน่วยกิต) ยังไม่มีความเหมาะสม จำนวนหน่วยกิตในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ (8 หน่วยกิต) ยังไม่มีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากมาจากนิสิตชั้นปีที่ 2-4 ที่เป็นกลุ่มศึกษาอยู่ต่างวิทยาเขตกัน อาจได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรไม่เท่ากัน ทำให้บางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในโครงสร้างของหลักสูตรอย่างถ่องแท้

1.3 เนื้อหาของหลักสูตร

อาจารย์และนิสิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เนื้อหาของหลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่า เนื้อหารายวิชาของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และความเป็นผู้นำทางด้านคุณธรรม จริยธรรม เนื้อหารายวิชาของหลักสูตรมีประโยชน์ต่อวิชาชีพครูและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียนวิถีพุทธ เนื้อหาสาระวิชาของหลักสูตรมีปริมาณเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต เนื้อหาสาระวิชาของหลักสูตรมีประโยชน์ต่อวิชาชีพครูและพระพุทธศาสนาแสดงว่าเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวรรดี นิมมานพิสุทธิ์ (2545 : 98) ที่ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว พบว่า นักศึกษามหาบัณฑิต และคณาจารย์ประจำสาขาวิชา มีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหาของหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยเห็นว่า เนื้อหาสาระวิชาของหลักสูตรไม่ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เนื้อหาสาระวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตยังขาดความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดของเนื้อหาวิชาของหลักสูตร

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

2.1 ผู้สอน

อาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยด้านผู้สอนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่า ผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและการทำหน้าที่ครู ผู้สอนมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนผู้สอนปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐมนต์ คมขำ (2550 : 10) ที่ได้ประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ หลักสูตร พ.ศ.2541 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาแล้ว พบว่า ปัจจัยด้านผู้สอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพรอรรถนยา และคณะ (2551 : 15) ที่ได้ประเมินหลักสูตรหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2544) แล้วพบว่า ปัจจัยด้านผู้สอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ บุญรับพายัพ และคณะ (2552 : 107) ที่ได้ประเมินหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษารอคเบื้องต้น) วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกแล้ว พบว่า ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอนโดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี โดยประเมินว่าอาจารย์มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนมากที่สุด รองลงมาคือ มีลักษณะการสอนแสดงถึงการเตรียมสอนมาเป็นอย่างดี ซึ่งใกล้เคียงกับการตรงต่อเวลาในการสอนผลการเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานภาพของอาจารย์ผู้สอนเป็นพระภิกษุ อาจารย์บางท่านถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีสถานภาพเป็นคฤหัสถ์ แต่ก็เคยบวชเป็นพระภิกษุมาก่อน การวางตัวจึงเหมาะสม และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน

2.2 ผู้เรียน

อาจารย์และนิสิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่า ผู้เรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้สอน มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนในห้องเรียนเดียวกัน ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและสาขาสังคมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐมนต์ คมขำ (2550 : 10) และภัทรพรอรรถนยา และคณะ (2551 : 15) ที่ได้ประเมินหลักสูตรแล้วพบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยเห็นว่า ผู้เรียนยังไม่มีความสัมพันธ์อันดีกับรุ่นพี่และรุ่นน้อง ผู้เรียนยังไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย และยังไม่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรสม่ำเสมอ

2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

อาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ทั้งห้องบรรยาย สื่อ อุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต และห้องสมุดมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน/ผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร ชิดน่ายี และคณะ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตถ์ และธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ และคณะ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์แล้ว พบว่า ปัจจัยเกื้อหนุนในการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ โดยภาพรวมมีปริมาณพอเพียง คุณภาพ และความสะดวกในการใช้บริการอยู่ในระดับดี

3. ด้านกระบวนการ

3.1 การบริหารจัดการหลักสูตร

อาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารจัดการหลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยเห็นว่า การจัดให้มีการปฏิบัติการสอนตามสถานศึกษาเป็นการศึกษาปีที่ 5 แทนการปฏิบัติศาสนกิจมีความเหมาะสม อาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละท่านมีการแนะนำและให้คำปรึกษาที่เหมาะสมค่าหน่วยกิตในการลงทะเบียนเรียนมีความเหมาะสม การจัดเวลาเรียนในแต่ละชั่วโมงมีความเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐมนต์ คมขำ (2550 : 10) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า กระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตรที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพรอรัญญา และคณะ (2551 : 15) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า การบริหารและบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด

3.2 กระบวนการจัดการเรียนการสอน

อาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 2-4 และนิสิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยเห็นว่า ผู้สอนมีการมอบงานในการค้นคว้าเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ผู้สอนปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอื่น ๆ นอกจากเนื้อหาวิชาแก่ผู้เรียน ผู้สอนใช้กระบวนการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายรายวิชา เนื้อหา สอดคล้องกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐมนต์ คมขำ (2550 : 10) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ และคณะ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า ด้านการเรียนการสอนพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรมัตถ์ปัญปรัญญ์ ต้องประสงค์ และคณะ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำปีการศึกษา 2552 แล้วพบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3.3 ด้านการประเมินผลการเรียน

อาจารย์และนิสิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การประเมินผลการเรียนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยเห็นว่า การให้คะแนนของผู้สอนมีมาตรฐานและมีความยุติธรรมตรวจสอบได้ มีการประกาศผลให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งเมื่อมีการวัดผลประเมินผล มีการกำหนดเกณฑ์ในการวัดผลและประเมินอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐมนต์ คมขำ (2550 : 10) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพรอรัญญา และคณะ (2551 : 15) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎี

และภาคปฏิบัติเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีร์ศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ และคณะ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรมัตถ์ปัญญ์ รัตน์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า การวัดและประเมินผล อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการประเมินผลการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยเห็นว่า การวัดและประเมินผลของผู้สอนยังไม่มี ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหาสาระของรายวิชาผู้เรียนยังไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล การให้คะแนนของผู้สอนยังไม่มีมาตรฐานและมีความยุติธรรม ตรวจสอบได้ และยังไม่มีการติดตามประเมินผลการเรียน อยู่สม่ำเสมอ

4. ด้านผลผลิต

4.1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

อาจารย์ นิสิตชั้นปีที่ 5 และผู้ใช้บัณฑิตชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยเห็นว่า มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมมีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนามีความเสียสละเพื่อส่วนรวมและมีความรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรแล้ว พบว่า ผลผลิตของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งในระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะทั่วไปของผลผลิต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตผู้เรียนในปัจจุบันมีสถานภาพเป็นพระภิกษุสามเณร ซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรอยู่ในตัวของนิสิตอยู่แล้ว เช่น มีปฏิภาณวิริยอุตสาหะ มีความเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม และมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม เป็นต้น ดังนั้น การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตกลุ่มตัวอย่างจึงประเมินให้ความเหมาะสมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช 2550 พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความเหมาะสมทั้งในระดับมากและระดับปานกลาง ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านบริบท

1.1.1 ควรกำหนดปรัชญาของหลักสูตรในประเด็นการใช้ภาษาให้ชัดเจนเข้าใจง่าย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับหลักการและปรัชญาของหลักสูตร

1.1.2 ควรให้นิสิตมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนด โดยกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรให้มีหน่วยกิตในกลุ่มวิชาหมวดต่าง ๆ ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน

1.1.3 ควรจัดจัดเนื้อหาสาระวิชาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับระยะเวลาของหลักสูตร และควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูให้มาก

1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น

1.2.1 ควรจัดหาผู้สอนให้มีจำนวนเพียงพอกับรายวิชาในหลักสูตร และพัฒนาผู้สอนให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิชาชีพครู รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการทำหน้าที่ครู

1.2.2 ควรเน้นกิจกรรมให้อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ทั้งกิจกรรมระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง กิจกรรมรุ่นพี่กับรุ่นน้อง รวมทั้งกิจกรรมกับอาจารย์ผู้สอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.2.3 ควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ทั้งห้องบรรยาย สื่อการเรียนการสอน โสตทัศนูปกรณ์ คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต ห้องสมุดและตำรา วั้บริการอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระลักษณะของวิชาและมีความทันสมัยตลอดจนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษา

1.3 ด้านกระบวนการ

1.3.1 ควรจัดแผนการศึกษาและรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษาให้เหมาะสม และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการตามหน่วยงานต่างๆ ควรบริการด้วยมิตรไมตรีและกระตือรือร้น

1.3.2 ควรเตรียมการสอนก่อนการดำเนินการสอน มีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนที่หลากหลาย มีการสรุปบทวนเนื้อหาที่สอนผ่านไปแล้วแก่ผู้เรียน และเลือกใช้รูปแบบและสื่อการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

1.3.3 ควรกำหนดให้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระของรายวิชา และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วย

1.4 ด้านผลผลิต

1.4.1 ควรกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับความต้องการตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และเน้นให้มีความรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความเหมาะสมของรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช 2550 อย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงรายวิชาให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2.2 ควรมีประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช 2550 โดยเน้นการประเมินผลการใช้หลักสูตรด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาศักยภาพนิสิต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด

2.3 ควรมีการวิจัยติดตามบัณฑิตที่จบการศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช 2550 เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

2.4 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อนำไปพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2550 ในครั้งนี้ ผู้ดำเนินการวิจัยขอขอบคุณอาจารย์ นิสิต และผู้ใชบัณฑิต ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง/พัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา เจริญศิริ, รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ แก้วอุไร, ดร.อมรรัตน์ วัฒนธรร, ดร.สุชาติพิทย์ งามนิล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ตลอดจนผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดีและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐมนต์ คมขำ. “การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย หลักสูตร พ.ศ.2541 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,” วารสารหลักสูตรและการสอน. 1, 1 (ตุลาคม 2549 - มีนาคม 2550) : 13-14.
- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ และคณะ. การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.
- เบญจมาศ บุญรับพ่าย และคณะ. “การประเมินหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก,” วารสารพยาบาลทหารบก. 15, 1 (มกราคม-เมษายน 2557).
- ปรมัตถ์ปัญโญ ต้องประสงค์ และคณะ. การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำปีการศึกษา 2552. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2553.
- พิสนุ พองศรี. การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เทียมฟ้าการพิมพ์, 2549.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. หลักสูตรและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2530.
- ภัทรพร อรัณยภา และคณะ. “การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2544),” วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 1, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2551) : 16-17.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย. คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2552. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552.
- _____. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2538. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545.
- _____. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2548.
- ศศิธร ชิดนายิ และคณะ. การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตถ์. อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, 2548.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- สมบุญ บุญฤทธิ์. การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2538. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547.
- สุวรรดี นิมมานพิสุทธ์. การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.